

trpela, v nekaterih pa le malo; v južnem Tirolu in Dalmaciji ni skoro nič škode zapaziti in posebno v Dalmaciji se nadejajo obilega vina; na Goriškem v obče trta lepo kaže, v nekaterih krajih vendar se kaže bolezen (plesnina) in nogradom blizo gorá je mraz nekoliko škodoval; na Ogerskem večidel pričakujejo dobre vinske letine. Sadje večidel še ni cvélo, ko je bil aprilski mraz, ki je češnje, razen v Dalmaciji in južnem Tirolu, večidel posmodil; pri Gorici in v mnogih goratih krajih Ogerskega so češplje (slive) zeló trpele. Orehov ne bo skoro nikjer nič. V Dalmaciji je mraz že sušca meseca popolnem pokončal mandeljne, ki so ondi poglavitni pridelek. Oljka slabo kaže, a ne zato, da bi jo bil mraz pokončal, ampak zato, ker so lani pridelali posebno veliko olja. Na Primorskem je m urva hudo trpela, v južnem Tirolu in Dalmaciji pa nič; zato se v teh dveh deželah svilni črviči veselo razvijajo, na Primorskem pa je njihov stan žalostnejši.

Tako stojimo zdaj. Kaj nam prinese prihodnje poletje, to vé sam On, ki svetu „veliko pratiko piše“.

Zivinozdravilske stvari.

Kako odpraviti bradovice po životu goveje živine.

Gospodar J. D. iz Zaspega na Gorenskem prosi „Novice“ za svét, kako bi odpravil zeló velike bradovice, ki jih njegova krava ima že dolgo časa po životu. Ker se ta bolezen pogostoma nahaja, odgovorimo na to vprašanje očitno v našem listu, da zvedó to pomoč tudi drugi.

Bradovice se včasi le sém ter tje nahajajo na tem ali unem mestu života, rade so tudi na vimenu; včasi jih je pa vse polno po životu nasutih. Tudi njih podoba je zeló različna: včasi so majhne in visijo kakor na receljnu, včasih so velike in pri dnu široke.

Odpravljajo se tedaj za tega del tudi različno.

Če so majhne, se dadó prav lahko z nohtom izlušiti; — če so tanke kakor na receljnu viseče, se podvežejo s čveterno močno in ovoščeno nitjo (dreto), ki se pri dnu bradovice zadrigne; če je bradovica tako močno spodvezana bila, otrpne v malo dneh; če ne, se iznova zadrigne, da umrje; — če se bradovice podvezati ne dadó, ker so pri dnu široke, tedaj se morajo z ostrim nožem od kože spodrezati in sicer tako, da je celó nič ne ostane, ker sicer rada iznova raste. Ko je bradovica tako čisto iz kože izpraskana ali izrezana, naj se korenina njena z majhnim okroglatim žarečim (rdeče razbeljenim) železom požge. Če pa so bradovice na takem mestu, da se ne spodrezati ne žgati ne dadó, požgó se s razjednimi zdravili, kakor je tako imenovani peklenski kamen (Höllenstein) ali pa s hudičevim oljem (Vitriolöl), katerega se pa varno le toliko na bradovico kane, da ne razjeda bližnjih delov. — Tako se dela vsak dan enkrat, da je bradovice konec. — Dobro pomaga pri majhnih bradovicah tudi tista znana ostrá rastlina, ki se mleček imenuje in povsod raste; bradovica se poprej malo izpraska, potem pa mleko mlečka na njo kane in to tudi vsak dan ponavlja.

Tako si more vsak gospodar sam pomagati.

Pneumatični sistem

za izpraznovanje straniščnih jam v Gorici.

(Konec.)

Ker je zadela nova naprava na mnogo nasprotnikov, bilo je društvo Covacig & Comp. prisiljeno, podati nekaj pojasnil in odbiti neke napade. Iz dotične knjižice naj posnamem še nekaj reči. Pletla se je nova pneumatična ustanova od leta 1874. (21. dec.) do tekočega leta. Letos še le 1. marca je municipij priobčil pravila pneumatičnega izpraznovanja smradotokov, katerih pravil določbe nekaterim bolj smrdé, nego roba, o kateri pravila govoré. Edini privilegij, ki ga je starešinstvo podelilo društvu C. & C., je ta, da mu je prepustilo 100 veder vóde na dan iz vodotoka, ki je speljan iz Stračic v Gorico, in vso robo iz vseh stranišč po javnih mestnih poslopih. — Hiš šteje Gorica (s predmestji) 900 gospojških in 300 kmečkih. Okoli 700 hiš ima že zdaj primerno narejene straniščne jame; z majhnimi stroški se dajo narediti na pokrovih luknje za sesalko; v 2 letih bodo lahko vsi pokrovi preuravnani, razen kakih 350 kmečkih hiš — dalje od mesta — kjer se tudi sè silo nič ne opravi. — Leta 1876. je došlo municipiju (vsled zapovedi od 4. julija in 14. septembra l. 1874.) 1866 napovedi zastran izpranitve stranišč. Kedor hoče namreč stranišče dati izprazniti, mora tisti dan prej oglasiti se pri magistratu in plačati 25 soldov, namenjenih za to, da pošlje magistrat svojega čuvaja, ki jamo disinficira in pazi na izvrševanje zdravstvenih pravil. Kmetje pa in hišniki — če le morejo — se teh sitnih zapovedi ne držé. Na število izpraznitev v preteklem letu (na blizo 2000) opira društvo Cov. & Comp. svojo špekulacijo. — Nasprotniki pneumatičnega sistema, ali prav za prav ne sistema samega na sebi, ampak posilnega njega vpeljanja in privilegijev — kakor trdijo — podeljenih društvu Cov. & Comp. — se spotikajo sosebo na teh-le točkah: a) da morajo hišni gospodarji prenarediti straniščne jame — oziroma — njih pokrove; b) da morajo plačevati društvu 1½ — 2 gold. za izpraznovanje jam in pošiljati potem po svojo robo v društveno napravo, po tem, ko so popred robo za lep denar naravnost kmetu prodajali. Najbolj pa se hudujejo tisti gospodarji, kateri imajo njive ali vrte blizo hiše, na katere so prej kar naravnost „lajben“ vozili, zdaj pa ga morajo še le po ovinkih iz društvene naprave nazaj domú prevažati. Sicer pa je društvo pripravljeno, takim gospodarjem materijo tudi naravnost v njihovo njivo speljati, če — magistrat v to dovoli, da se sme smrdljiva roba v mestnih vrtih in bližnjih njivah polivati. — Da bi odvrnilo društvo od sebe sum, češ, da bode res kedo zna kak dobiček imelo, ali da je „privilegirano“, — ponuja vso svojo novo napravo municipiju ali kamor koli na prodaj.

Tako je s pneumatičnim straniščnim sistemom v Gorici.

Zdravniške stvari.

Kako se pri izbiranju očal ravnati ljudém, ki očal potrebujejo.

To uči nemška knjižica, ki jo je pod naslovom „die Brille“ na svitlo dal Maksimilian Rexinger, preskušeni optik v Ljubljani. Gosp. Rexinger, pri katerem se dobijo raznovrstna očala, se pri svoji kupčiji ravná po znanstvenih načelih in zdravniških skušnjah; on natanko izprašuje vsacega, ki k njemu pride,

po vseh stvaréh, ki vplivajo na njegovo oko in vid, in še le potem nasvetuje kupcu primerna očala. Okó je dragocen zaklad človeku; kdor tedaj, bodi-si daljno, kratko- ali slaboviden, si kupuje potrebnih mu očal, pazi naj dobro, da si kupi pravih, a ne taci, ki mu še bolj pokvarijo vid. Tudi blago, ki se dobiva v optični prodajalnici Rexingerjevi, je izborna, cene niso visoke; z dobro vestjo tedaj moremo priporočati optično kupčijo Rexingerjevo.

Vesela spomlad na hribih.

Na Šent Urški gori 10. maja.

Zjutraj ob pol peti uri skočivši s postelje odprem okno svoje spalnice in kmalu napolnjeno je stanovanje moje z dišavo na vrtu cvetečega drevja in cvetlic. Veje cvetečega črešnjevca in hruševca drevesa, rastočih tikoma župnijskega poslopja mi gledajo skozi okna ter me osipljajo sè snežno-belimi listiki, katere so ž njimi igrajoče sapice od cvetnih venčkov odtrgale. Pred seboj imam z raznim drevjem obraščena rebra in jarke Št. Urške gore, ki pred malo časa skorej vsi goli se zdaj jako svatovsko oblačijo v zeleno in pisano obleko spomladno. Je jutro megleno, pokriva siva megla kakor veliko morje obširno raván od Zaloga pod Ljubljano noter do Kranja in še dalje, iz katere Šmarna gora in bližnji hribci in holmci enako otokom molé; je pa jutro brez megle, se pa razgrinja človeku pred očmi lepo polje Cerkljansko, Vodiško, Mengiško in Dobško s svojimi plodnimi njivami. Po gorah, dvigajočih se druga čez drugo, katere zelenemu pasu enako objemajo obzorje, štejem mnogo cerkev, bliščečih se v žarkih vshajajočega solnca. Krasen, nepopisljiv prizor!

In kako veselo žuborenje raznih tičic mi doní na uho, katere okoli povištev in v bližnjem logu neprenehoma popevajo! Kako mogočno in veličastno se razlega glas kosa in cikovta v zelenem gaju, kako različno drobijo vmes druge pevke svoje mile pesmice! Dozdeva se človeku, da imajo velik praznik, da obhajajo imenitno opravilo; dozdeva se mi, kakor da bi enoglasno tudi prosile: „o človek! dona nobis pacem, daj nam mir in ne preganjaj nas, ker te ne le razveseljujemo, marveč še tako mnogo ti koristimo!“

Res, veselo, rajskoprijetno je živeti v taki dobi na takem mestu. Neko očvrsteno čutstvo se razliva človeku po žilah. Zrak čist, studenci bistri, nebo sinje, jasno ko ribje oko; prvi žarki jutranjega solnca mi posijejo na okno; travniki posejani z mnogoterimi cvetlicami, katere pisani metuljčki poljubujejo; planine, prebogate na znamenitih žužkih in družih stvareh, tako blizo — česa bi mi bilo še treba na svetu?

Zapusti torej, prašno in v goste megle vedno zavito mestno zidovje in podaj se na kmetička sela, in
 prid' vrh planin
 Nižave sin!

Deželni zbori.

Deželni zbor Kranjski.

(Dalje.)

Druga točka obravnav 8. večerne seje bilo je poročilo finančnega odseka o stavbi deželne norišnice v Studencu.

Predlagana sta bila dva nasveta, namreč nasvèt večine in manjšine finančnega odseka.

Večina odsekova zastopana po poročevalcu dr. V. Zarniku nasvetovala je sledeče predloge:

1. Ker vprašanje, kako bi se norišnica pod samostojnim zdravstvenim in upravnim vodstvom spravila na Studenec, ostane prihranjeno sklepu prihodnjega deželnega zbora, al ker je blaznom nujno treba nekoliko novih zdelovanj, katera se v mestni bolnici ne dadé izvršiti, naj že leta 1877. in 1878. bodo v stanovanje pripravljene ti-le oddelki na Studenci: a) obe postati nemirnih bolnikov; b) obe postati besnivih bláznov; c) vodnják; d) vodotočeje, kolikor ga ta zdelovanja potrebujejo; e) toplonosna kurjava in ventilacija zgoraj imenovanih postátij; f) dovòd potrebne vode tem zdelovanjem.

2. Zvrševanje tega dela naj se oddá po javni konkurenci.

3. Da se bode mogla plačati stavbarína, kolikor je prizadene to zdelovanje, ter bodo mogle pribaviti vse stvari, kolikor jih bo v opravo treba, pooblašča se deželni odbor, da iz stavbinskega zaklada blaznice same in iz založne imovine deželne za nekaj časa javnih obligacij zastavi toliko, za kolikor se dobode na posodo v gotovini do 100.000 gold., a ne več. Ako bi se morebiti obligacije stavbinskega zaklada bláznice same dale dobro prodati, naj se najprvo potroši iztržilo iz teh obligacij.

Temu nasproti je, po baronu Apfaltrernu zastopana manjšina nasvetovala, naj se zidanje norišnice v Studencu še opusti, in postavi naj se le na sedanjo norišnico v bolnišnici Ljubljanski drugo nadstropje; za to sme deželni odbor porabiti do 60.000 gold.

Razgovor o tej stvari je bil živahen, zlasti je baron Apfaltrern hvalil korist svojega predloga in z dr. Schreyem vred narodni stranki po znanem strastnem načinu očital nevarčnost. Nasproti pa je dr. Bleiweis dokazal, da je stavba nove norišnice neobhodno potrebna iz zdravstvenih ozirov, a tudi koristna iz finančnega stališča; dokazal je po številkah, kako silno se o liberalni êri od leta do leta množí število ljudi, katerim se pamet meša, rekši, da pred kakimi 10 leti znašal je navadni dnevni stan blaznih v norišnici 40—50, zdaj je 110—115, — in da Apfaltrernov predlog bi deželi naklonil veliko večje stroške zato, ker nova norišnica hoté ali nehoté morala bi se vendar le v malo letih zidati in denar za začasno Apfaltrernovo stavbo bil bi ves zavržen brez ozira na to, da po Apfaltrernovem predlogu dobili bi v Ljubljanski bolnišnici le jetnišnico za nesrečne blazne, ne pa zdravilnice. Ko je še poročevalec dr. Zarnik zavrnil Apfaltrerna, ki po svojem predlogu zapravljati hoče tako veliko svoto, pričela se je specijalna debata, v kateri je dr. Bleiweis nasvetoval še nekoliko naprav, katerih je v načrtu pogrešal. Potem se je glasovalo o tem: ali naj predlog večine odsekove obveljá ali pa manjšine Apfaltrernove. Za predlog večine z dodatkom Bleiweisovim so glasovali: grof Barbo, dr. Bleiweis, Dežman, Grasselli, Horak, vitez dr. Kaltenegger, Kotnik, Kozler, Kramar, Kramarič, M. Lavrenčič, Murnik, Obreza, Pakiž, dr. Poklukar, Robič, Rudež, Schaffer, Tavčar, Toman in dr. Zarnik. — Zoper predlog večine toraj za Apfaltrerna pa so glasovali: baron Apfaltrern, grof Blagay, Braune, vitez Langer, grof Margheri, dr. vitez Šavinšek, dr. Schrey, baron Taufferer, grof Thurn in vitez Vesteneck.

Dalje se je potrdil proračun norišno-stavbenega zaklada za leto 1878 (s potrebščino 131.911 gold. 16 kr., zaklado 3747 gold., in s primanjkljajem 128.163 gold. 69 kr.), kateri je pokriti s tem, da se zadevni del obligacij iz norišno-stavbenega ter iz deželnega zaklada zastavi, slučajno prodá.

8. seja 21. aprila. V imenu finančnega odseka je poročal poslanec Murnik o sledečih občinskih za-